„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

ГЛАВНИ УРЕДНИК: ДР. БРАНКО МИХАЈЛОВИЋ. | ВЛАСНИК: СЛАВКО СВЕТ. МИЛЕТИЋ. | ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: ЖИВКО ВУЛЕТИЋ.

БРОЈ 71. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 12. МАЈА 1891. ГОДИНА XXVI.

ОБРЕНОВИЋИ И ЊЕГУШИ.

(ж) „Нагло подизање малених краљевина на Балкану, доводи у опасност монархично начело у Европи“ — рекао је један упливни дипломата приликом берлинског конгреса. Можда умесност те изреке не потврђује ништа боље, него последњи чин оне скандалозне драме, која је под именом „распра у српском краљевском дому“ годинама угрожавала мир и опстанак Србије и која се онако брутални ефектом завршила ових дана у Београду.

Кад нас не буде међу живима, непристрасна историја ће можда много хладнокрвније испитивати разлоге овој несрећи српскога народа, па ће без сумње много објективније моћи и оценити прилике, дела и људе, који су у овоме догађају играли неку улогу. Но то никако не треба да омете савременог кроничара у пресуђивању и тумачењу својих доживљаја.

И посматрајући са те тачке гледишта узроке, развој и завршетак те брачне распре међу краљевским родитељима, ми би већ данас могли рећи, да ће коначни суд историје више нагињати у прилог краљу — оцу, него краљици — матери. — Дошавши у политички сукоб са својим народом, Милан Обреновић је, поред све своје разузданости и покварености, ипак био приступачан истини и разлогу. Увидевши, да у неједнакој борби са политички врелим и свесним народом мора подлећи, он је гледао, да тај пораз колико је могуће ослаби и да му одузме ону оштрину и зле посљедице, које би он могао имати подједнако и по државу и по династију. Он је гледао да утиша народну срчбу, давши му Устав, и да одржи своју династију, жртвовавши себе лично. И кад је видео, да борављење краљевских родитеља у земљи може имати злих посљедица и за државу и за династију, он се својевољно одриче тога борављења до пунољетства краљева. Он је дакле поступао и као политичар и као династа.

Но то се на жалост не може рећи и за краљицу-матер. И ако она као несретна мати и сада, као и до сада, ужива наше пуне симпатије, то се ипак као краљица требала и морала поклонити државноме разлогу, како у интересу народа, кога тако љуби, тако и у интересу династије и свога сина, кога тако обожава. Трновити су путеви, којима ходе крунисане главе — знамо ми то врло добро. Али за то су они миропомазаници божији и за то се они морају узвисити над осећајним светом обична човека. Краљица је дакле требала победити матер.

Но у Наталији ми не само да не видесмо краљице, него у последњем развоју те несретне распре заман тражисмо у њој и матер. Материнска љубав је тако силна, тако безгранична, да је она у стању и притајати се за неко време, само ако то иде у корист детету њеном. Материнска љубав, која није кадра ту жртву принети, та љубав не мора бити велика. И ми последњих дана зајиста узаман тражисмо у Наталији матер, ми наилазисмо свугде само на жену, каприцијозну до крајности, која не преза ни од каквих средстава, па ма то била и невина крв моментаним чуством милосрђа распаљених грађана српских. Је-ли Наталија мислила, да ће се намесништво, влада и народно преставништво повући испред каприса једне раздражене жене и тиме иставити себи сведоџбу неодлучности и неспособности пред целим светом?! Зар краљица, мати и жена, сме конспировати са особом, за коју данас цела Европа зна, да је јавни и крвни непријатељ глави династије Обреновића?! Зар краљица, мати и жена сме задати чиновнику егзекутивне власти своју реч, па је онда погазити?! Зар краљица, мати и жена сме заваравати празним изговорима тог чиновника, а испод руке бунити своје присталице?! Зар краљица, мати и жена сме са отвореног прозора у распуштеној коси бунити сокачки олош против власти свога сина?! Зар краљица, мати и жена сме толико да се понизи, да сокачким грдњама обасипа своју војничку пратњу?!

Но морамо признати, да нека одговорност терети и владу. Време и начин, кад и како је дело извршено, у многоме су олакшали посао демонстрантима. Прогонство краљице Наталије требало је у Београду избити на јавност као свршен чин. Па исто тако је незгодно била изабрата и личност за тај посао. Префект вароши Београда требао је знати, да егзекутива без многих преговора и договора ради брзо и енергично!

И тако се та несретна распра са необузданости појединих особа и политичких спекуланата разјела толико, да је данас зајиста монархично начело у демократској Србији, у којој оно и тако није стајало на бог зна како чврстим ногама, потресено из темеља. И нека краљица Наталија добро запамти, да ће се данас-сутра против декаденције тога монархичног начела у Србији највише морати да бори њен син...

Но ми се надамо, да ће опробана свест нашега народа у Србији, која је и у овим тешким приликама одржала победу, оправдати леп глас, па коначно и решити задатак Србије, као српског Пијемонта. —

У овим тешким данима, после немилих призора, који се пред нашим очима десише на престолу Србије, око сваког родољубивог Србина и нехотице се омиче на један други престо српски, на кнежевску столицу Црне Горе.

Маленом и храбром народу црногорском, у ако се по величини, спази, богатству и цивилизацији не може мерити са оним у Србији, мора се тим више у врлину уписати, што је вековима умео очувати своју национ ну самосталност и одбити сваку непријатељску најезду од граница своје малене отаџбине. Према своме етнографском положају, својим установама и народним обичајима, а руковођен обазривом и мудром ренифијозно-консервативном политиком владајуће династије Петровића-Његуша, нису Црногорци до данас бог зна колико напредовали у цивилизацији у европском смислу, али ми видимо у Црној Гори поред свега тога једно, видимо, да она према својим маленим силама полако, али поступно напредује, да се развија и јача и просветно и територијално. Збијени силном најездом у непроходно стење своје малене отаџбине, били су они све до најновијег доба искључиво упућени на обрану, на очајну борбу за свој политички опстанак. Борба њихова беше дакле чисто дефензивне природе. По себи се разуме, да народ у том положају није ни био у стању, да помишља на свој унутрашњи живот, на миран рад око свог просветног и политичког напретка. Спољне прилике су донеле собом, да је војнички дух надкрилио све друго, те вековима био мародаван по спољашњи и унутрашњи живот Црне Горе.

Но тај војнички дух не само да је очувао самосталност малене Црне Горе, — он је у народу њеном развио и учврстио монархично начело, каквог га данас видимо можда само у Русији. Господар Црне Горе усредсредио је сву власт и духовну и световну у своје руке, а живећи са народом и делећи са њиме сваку срећу и несрећу, радост и жалост, развио се између народа и господара неки срдачан, породичан однопај. Па за то и видимо, да се монархично начело у Црној Гори јавља у форми патријархалне владавине. Но та форма није ни мало служила на уштрб угледу владајуће династије. На против! Она је само популарисана и учврснила монархично начело.

Тек у новије доба, кад је турски уплив на Балкану био коначно сломијен, почиње Црна Гора ступати из дефензиве у офензиву, почиње се ширити и јачати и помишљати и на свој унутарњи напредак. Владалац њен замењује скромну камилавку светлом књежевском круном и почиње полако али смотрено преображавати своју државу и ближити се облику и уређењу осталих модерних држава у Европи.

То поступно модернизирање државе није ни у колико упливисано или потресало монархично начело у Црној Гори. Оно се корак по корак развијало са најновијим просветним и правним реформама у народу.

Шта више, пре би се могло рећи, да је оно у наше дане повољним породичним везама узело таквог полета, да оно данас у Црној Гори стоји на оној висини, на којој до данас никад стајало није. Српски народ је, без обзира политичких граница, на све стране са одушевљењем поздравио пре кратког времена верење једне црногорске кнегињице са једним чланом руске царске породице, са надвојводом Лајхтенбергом. Породична веза династија Петровића-Његуша са једном од најстаријих и најмоћнијих династија на свету, са Рурик-Романовом, за цело је знатно допринела учвршћењу монархичног начела и угледу династије у Црној Гори. Па ако се обистине најновије вести, да је брак између четврте кћери кнеза Николе са руским престолонаследником свршена ствар и да ће кнегињица Јелена данас-сутра сести на престо моћне руске империје — онда ће се династички углед лозе Његуша моћи слободно такмачити са угледом ма које владајуће куће у Европи. — — —

Државна администрација у Угарској.

I.

Као што је познато, владин предлог о реформи жупанијске администрације прошао је већ кроз једну важну фазу свога развића и приближио се сада једним знат-

ЛИСТАК.

ЛАВЉЕ ПЕЧЕЊЕ.

„И ти баш никад ниси помишљао на женидбу?“ рећи ћу ја свом старом познанику капетану Сорели, који је чуда чинио својом турскоском униформом на тераси кафане де ла Пе.

Сорели кане неколико капи воде у свој апсинт, држећи се пажљиво прописаних правила, па ми за тим рекне:

„Могао бих ти одговорити, да сам помишљао, али сам сваком приликом после речи „хоћу“ изрекао двапут „нећу“... Али морам признати, да сам једном приликом баш одиста озбиљно помишљао на женидбу; било је то лане баш некако у ово доба.

— Не може бити!

— Одиста!... Био сам тада у Батни у гарнизону, баш на граници пустиње. Не можеш замислити, како изгледа у мају месецу тај крај алжирски. Све цвеће помоли се из земље; на скоро и цбуње цвета и олиста, ливаде озелене, трава ижђика у вис, да је човек може с коња домашити, а да се и не сагиба; по дрвећу избију нове гранчице, које преко ноћ израсту за читав метар, али ништа није тако пријатно, као малени јаркови, што их изрила вода кад су јаке кише. Таки јарак управо је колевка, у ком се љуљушкају у то време: бршљан, лоза, јасика, роштиљи и пистације. Можеш дакле лако поћати, да је кнегиња Богдулова, упућена тим зеленим колевкама, допрла и до нашег гарнизона.

Драги пријатељу, замисли сиротог капетана туркоског, који више од годину дана није имао прилике да види друге слике осим мркопрних жена, које су обучене само у комад платна, прорезан на обе стране а око појаса пасом стегнут; исте жене носе свецем памучни бурнус, а у косу уплећу камилине длаке... Замисли таког капетана, рекох ти, који у један мах спази жељним очима женску, лица бела и румена као крин и ружа, косе црне, малена носа, белих зуба као у мачке, па врх тога богато одевена!

Беше то жена, па удова, без икаквих фантазија, уз то чезне за забавом. Помисли само, цео је баталијон био у седмом небу, а твој пријашин није већ знао шта да ради, само да угове лепој удовици.

Излетасмо у брда, где се по земљи пружа бршљан и лоза, с вечера се шетамо по равници, где се шакали дозивају лавежом, а на то одговарају хијене жалосним урликом; па онда хајд у шаторе урођеницима, где Арапи мирно спавају под вуненим покривачима, а пси им стражаре на уласку. Марва ноћива у огради од густог цбуња; коњи су и мазге привезани за дуг ланац. Кад дође време да се селе, то ти је у часу готово. Поњаве и алате стрпају у велик сандук, па натоваре на мазгу. На најгорњи сандук седне једна од жена са децом; шатор се натовари на коња, а ситна и крупна марва корача за товарима заједно са осталом породицом, и тако ти се селе номади, кад год се мења доба године, час из равнице у брда, час из брда у равницу.

Да богме, да ми слабо обраћамо пажње на те појаве, онде нам је то све на очима, али странац може да нађе у томе појезије, он гледа те појаве, као оне у библији. Па и кнегиња је уживала у тим променама у номадском животу; скоро сам јој сваки дан био вођа и тумач. Наши дуги излети на коњима учинише, да нам се мало по мало придружила и љубав, и, што се мене тиче, морам признати, да сам баш озбиљно помишљао на женидбу. Шта сам знао, морао сам гледати да утврдим савез са Русијом.

Међу забавама, којима сам забављао лепу Олгу Богдулову, разуме се, да је морао бити и лов на лавове. Случајно баш у то време витлала се око Бискре помамна зверка, сваку ноћ је набахивала на села и правила штете, те ти ја позовем Сиди Ибрахима да дође к мени, а то је једини човек у околини, који је смео да се мери са пустињским царем.

Арапи су и сувише сујеверни, па се јако боје лава. Они му приписују све племените особине, али уједно и сва зла; рику лавову зову они „raad“ а то значи гром; кад хоћеш да идеш у лов на лава, не можеш ни за главу наћи Арапа, који би пошао с тобом. То је и пронело славу Пола Жерара и Бомбонела, с тога је и Сиди Ибрахим славан и уважен човек на двадесет миља у околини.

Ибрахим је ваљан човек и у опште је ради своје особине уживао велико поверење и одабрану храну. Док је његовим земљацима доста дневно по двопек, они га троше са водом, и нешто „кускуса“ (то је јело од прекрупе, а праве га жене врхом од прстију), дотле Сиди Ибрахим поједе по читаво јагње сваки дан, кад се спрема у лов на лава.

И он се тачно користио тим обичајем кад је дошао к мени. После неколико дана видех ја, да тај више поједе него и сам лав. Но ја сам се стрпио, јер сам наумио, да кнегињи набавим лавља меса. Само бих тек онако запитао Сиди Ибрахима:

„Дакле, мој честити Ибрахиме, хоће ли данас бити тај лов или сутра?

— Не нагли — одговори ми он достојанствено — лавова је судбина записана онде горе. Нека га, време ће је испунити“.

И то вече поједе ми још једно јагње.

Најпосле дође дан, и он се мораде дати на посао: Лав је дошао чак до Батне, па је из предграђа украо матер једнога Кабила и однео у пустињу.

Ибрахим се упути трагом у пустињу, ископа за тим негде дубоку рупу, па је покрије грањем, да се није могло проћи у њу. За тим отиде и крене лава, па се даде у бег, скочи у рупу, затвори улазак и кад лав дође над рупу па стане урлати, скреше му Ибрахим зрно у главу и убије га на место.

Сав радостан дође Ибрахим у Батну и донесе лов, и још то вече био сам у том сретном положају, да сам у јеловник кнегињин мо-

ним кораком к свом остварењу. Административни одбор угарског земаљског сабора свршио је свој посао; дао је свој благослов новорођенчету државног живота угарског, пожелео му је сретна пута, који још има да пређе кроз земаљски сабор и — чисто му се неки сињи терет свалио са душе. Тај терет има још и земаљски сабор да претури преко свога врата, бочиће се с њиме неко време па ће га се и ослободити и онда ће га натурити — становништву угарском на врат.

Сада, кад је тако рећи сигурно, да ће се установе државне администрације, коју су до сад поједини људи и читаве странке само као идеју, као принцип исповедали, сад кад около нема сумње да ће им се та идеја, тај принцип и остварити моћи, мислимо да неће бити згорег, да се мало више осврнемо на ту установу у опште, и на њен специјалан значај по Угарску засебно.

У овом првом одељку наших чланака бацићемо летимичан поглед на сам ток расправљања тога предлога у административном одбору саборском, пошто исти показује врло интересантних и карактеристичних епизода из најновијег угарског државног живота.

У почетку се расправљање врло споро кретало. С једне стране крајња левица, која је већ у принципу самом противна државној администрацији, но у расправљање се ипак упушта; с друге пак стране умерена опозиција, која у принципу прима централизацију, али зато тражи и саразмерно велике гаранције спрам те централизоване администрације, а тих гаранција на против у владином предлогу врло мало има.

Министар Сапари, као отац тога зак. предлога нађе се у неприлици. Виде како му се умно чедо тешко и споро рађа, а њему је међутим јако стало до тога, да се порођај што пре догоди, јер времена нема још много, једва годину дана, а за то време треба новорођенче му да добије већ и пуну своју снагу, потврду крунину, те да тако потпуном снагом снабдевено, већ кроз годину дана ступи у живот, па да као захвално чедо одмах и прилике добије, да укаже најтоплију благодарност свом неуморном оцу, да му осигура и даљи опстанак на — столици министра-председника.

Министар Сапари се дакле нашао на правом ограшју. Опозиције код сваког параграфа развијају велику дискусију; уђе ли тако, не може се ни помислити, да ће државна администрација моћи ступити у живот пре избора посланика за идући земаљски сабор. А како би му добро дошла, какве би му велике услуге учинила, може се најбоље видети из једног параграфа зак. предлога, који наређује, да садањи административни чиновници остају у звању до 1894. год. тада ће министар унутрашњих послова коначно решити, ко остаје и даље у звању а ко не? А донде, нека живе господа у неизвесности.

Зар већ сам тај параграф не пружа влади довољне гаранције за победу при идућим изборима? Та ти ће избори бити одлучни по судбину садашњих административних чиновника.

Опозиције дакле иште гаранције и у једно да се те гаранције уврсте у сам текст законског предлога.

Министар Сапари виде, да му није на ино, и обећава им, да ће се кроз кратко време изјаснити, какве гаранције мисли влада дати. Опозиције, а особито умерена опозиција са Апоњијем на челу, умири се мало. Расправљање пође већ брже. Сапари сав блажен, па да употреби драгоцено време, изради да место 4 сахата одбор 5 сахати дневно ради без прекидно. Опозиције се противе, говорећи, да се толики рад без нарушења здравља не може савесно вршити. Та и није шала, кад се помисли, да је штампање зак. предлога једва неких десетак дана пре почетка расправљања у одбору довршено; дакле морали се људи упустити у расправљање, а нису имали довољно времена, да тај велеважан предлог свестрано и темељно проуче. Сад им се још намеће пет сахата дневног рада место четир само у одбору, па кад онда да доспеју, да се још и савесно спремају за сваки поједини дан?

Тим је Сапари мислио, да ће у великој мери моћи ослабити енергију опозиција.

И расправа иде и после тога доста глатко, — или, као што владини листови тврде — објективно. Опозиције чекају, да Сапари искупи своју задану реч, али он то никако још не чини. Апоњи тада устаје и одлучно захтева, да се Сапари изјасни што пре, пошто од тога зависи његово коначно држање спрам владиног предлога. И Сапари се изјашњава, разлажући, у каквој отприлике, форми и мери намерава влада дати гаранције: износи у главном нацрт административних судова, и уједно предлаже, да се те гаранције не уврсте у сам текст зак. предлога него у реферат за сабор, где ће се изрично напоменути, да ће административни судови, као највећа и најјача гаранција, у исто доба ступити у живот, кад и државна администрација. Опозиције су мало негодовале, зашто да се то не уврсти баш у сам текст зак. предлога, но ипак су се умириле, пошто су биле у главном задовољне са нацртом административних судова.

Општа је радост овладала. Већ се говорило, како је сад већ сигурно, да ће Апоњи са умереном опозицијом прећи у владину странку, пошто је и сам Апоњи изјашњење министра Сапарија са задовољством узео на знање.

Е сад је већ расправљање ишло мирно и „објективно“. На брзо се за тим завршиа расправа у административном одбору, и на послетку референти изнашају нацрт реферата о зак. предлогу за сабор. Нико ни помислити није могао, да ће ту доћи до каквих несугласица. И гле, сам министар Сапари устаје и предлаже, да се у реферату напомене, да влада намерава, и уложиће сав свој труд, да закон о административним судовима што пре, ако је икако могућно, заједно са државном администрацијом ступи у живот.

Апоњи устаје и тражи, да у реферат уђе, као што је пре Сапари обећао, одлучно изјашњење, да ће административни судови у исто доба кад и администрација ступи у живот, а не да тек влада намерава, и да ће се трудити пошто је између тога двога огромна разлика.

И одбор да богме, прима ону стилизацију, коју је Сапари био предложио.

Ето тако је сјајно довршио рад свој административни одбор саборски. Министар Сапари је обећавао, док није умирио Апоњија и умерену опозицију, а тим уједно и постигао, да се предлог брзо расправи, а кад је расправа већ готова била, онда се дипломатски почео извлачити од својих обећања.

Може се слободно рећи, да је ово јединствени случај, да се овако епохална реформа, као што је уређење државне администрације, у нормалним приликама икада и игде са тако мало темељитости, са тако слабом студијом расправљала.

Одузимати земљи установу, са којом је иста срасла, а давати јој нешто сасвим ново, непознато; решавати о судбини толико милиона људи, са таком брзином, без свестраног претресања, то је заиста велики грех, који се никада опростити не може.

А шта тек да речемо о финансијском одбору земаљског сабора, који је свој посао око овог зак. предлога свршио за нека 2—3 сахата, који је одобрио прорачун владин око сувишка, што ће државна администрација стати државу, без икаквих сигурних података, пошто му ни сам, на ново стилизован, законски предлог, па ни реферат о истом, који је преда-њ упутио сабор, у руке дошао није.

Те би све податке тога истога дана после подне могли штампане имати, али они не поклањају том ни толико пажње, да причекају, и најмање времена, јер забога сваки ти од њих има много важнијих других послова, тамо на пр. министар Сапари мора сутра ићи у Беч, те се због тога не може ни сутра доћи, а посланик Дежефи, као што сам рече, не може изостати од коњске трке, због чега се не може на после подне одгодити седница.

Државници, који тако олако узимају таке важне ствари, не заслужују тога имена, јер су ти људи све пре, само не оно, што би требало да буду; тима је људима власт циљ, а не средство, да своје племените намере остваре; тим је људима њихов лични интерес идол, ком се клањају, а све друго, ма како то племенито и узвишено било, за њих не постоји, не тиче их се, нема никакве вредности.

Толико смо имали да кажемо о самом току расправе у административном саборском одбору.

Политички преглед.

Чешка изложба. Чешки народ има заиста зашто да се дичи и поноси својом изложбом у Прагу, која је споменик и сведочанство његове примерне вредноће, научног напретка. Чешки народ заиста је показао да стоји у првим редовима цивилизованог света, и то у толико више, што ову његову изложбу, којом се уједно слави столетна успомена на прву изложбу приређену пре сто година у Прагу, — нико не помаже но је сваки одмаже. Чешки народ није помогла влада, чешки Немци решише да не суделују у изложби и да јој сметају зато, што чешки народ не хтеде примити бечку погодбу. С тога „Народни Листи“ с правом кажу: „Ово је дело сопствене снаге чешкога народа. Ни моравским ни шлеским Чесима није допуштено да суделују у изложби прашкој! Немци су говорили, да ће прашка изложба бити један обичан вашар без суделовања немачкога капитала и радиности. Али се у то преварише и Пленери, Халвих и Рус Против њихове агитације и отпора изложба је испала сјајна и величанствена. „Хтели су“, вели тај младочешки лист даље. „да униште чешки народ наметањем бечке погодбе, али не успеше. Године 1421. бежала је испред Чеха силна војска немачка потучена код Виткова, који се од тог доба Жишковац назива. Шеснаест година одолевао је у бој чешки народ, вођујући први у средњем веку за право људског разума против ауторитета и коалиције немачко-римске. На послетку, издат, подлегао је чешки народ, те је изгледало да је избрисан из реда живих народа... Но након дуге невоље и таме пробудио се поново заборављени чешки народ; он се културно високо диже, изнова доби поштовање света својом необичном вредноћом и напредовањем... Чешки народ доказао је својом културом, просветом и свестраним развитком да је достојан и зрео за самосталност политичку и уставну, да има своју државу и своје право. И кад је на пољу културнога и научнога рада освојио и победио, победиће и у политичкој борби.

Румунски листови о састанку српско-румунске омладине. Састанак српске и румунске омладине и њихово побратимство, најсвечаније утврђено о Ускрсу у Турн-Северину, и последице тог састанка и побратимства биће још за дуго обилат извор за писање и размишљање Румунији и Србији пријатељске штампе. Румунска штампа не престаје писати о срећној мисли и изводити закључке из овога, истина ђачког и омладинског састанка, али у исто време врло значајног догађаја. „Лупта“ („Борба“) доноси у броју од 3. о. м. опширан чланак под насловом: „Ђаци српски и ђаци румунски“, у ком у кратким потезима прелази српску историју од цара Душана до Карађорђа и Милоша, и даље до данашњих дана и завршује овако: „Србија је пуна живота и она може играти велику улогу. Заједнички истоветни интереси одржавали су до сад најбоље одношаје између Румуније и Србије, а ти исти интереси треба да одржавају најбоље одношаје непрестано између двеју пријатељских и суседних држава.“ — „Газета Трансилванска“, која у Брашову излази, вели: „Песма, коју су певали о светлим ускршњим празницима румунски и српски ђаци у Турни Северину, где су се побратили, песма је победе... Српски ђаци пружили су братску руку румунскима, и ови су је примили братски, а то је доказ, да румунски народ ужива симпатије српскога народа, као важан чинилац за цивилизаторску мисију на истоку... У Т.-Северину певана песма, песма је победе, опет понављамо, јер не пева робље и насиље, но забратимљена омладина у име слободе, братства, љубави и трпељивости међу народима“...

Резолуција српске омладине у Београду. На збору великошколске омладине, држаном у сали велике школе у недељу, а на ком је, као што нам јављају, осим ђака, присуствовало многобројно грађанство, после подуже дебате, донесена је ова резолуција: „Српска омладина сакупљена на дан 5. маја, у престоници краљевине Србије, а побуђена нечувеним насиљем, које чине српскоме народу Арнаути и Бугари у Старој Србији и Маћедонији одлучује: I) 1 да се умоли српска и црногорска влада, да се, по својој дужности, најенергичније заузму, да се у што краћем времену прекрате та варварства; 2 да се умоли његово величанство цар турски и његова висока влада, да и они што пре укажу своју милостиву заштиту и помоћ нашој угњетеној браћи у Старој Србији и Маћедонији; 3. да се умоли његово величанство цар руски, да и он својом моћном руком заштити угњетено православље и Српство у Старој Србији и Маћедонији. II) Исто тако изабран је одбор, коме је задатак, да у што краћем року изради меморандум, у коме ће се изложити сва насиља и неправде, које су нанесене српском народу, у свима областима српским ван краљевине Србије и кнежевине Црне Горе на Балкану, да се с тим меморандумом апелује на хуманитарност просвећене Европе, те да овим нечовечностима учини крај, задовољивши праведне народне жеље српског народа.“

Програм чешких конзервативаца. Чешки конзервативци (великопоседници) издали су ово дана у Прагу важну политичку изјаву. Конференцији је присуствовало до 50 учесника, међу њима и земаљски врховни маршал кнез Лобковић, принчеви Карло и Иван Шварценберг, принц Фердинанд Лобковић и др Конференција је усвојила ону резолуцију: Конзервативна странка, која ће се и одселе држати својих познатих политичких начела и државноправних назора, заступаће и даље садашњи положај и јединство државе као и развитак и јачање уставних права краљевине Чешке; она ће настојати, да се између цркве и државе образују такви односаји, који ће задовољити верском уверењу католичке већине становништва; заступаће уставом зајамчену равноправност народа; настојаће на том, да се јавно право изграђује на хришћанској подлози, како би се загладиле противности између разних дружевних сталежа. Из овога се види, да чешки конзервативни велепоседници намеравају у јавном животу одлучно заступати своја начела, те по том има још мање изгледа политика грофа Тафеа, који странкама препоручује потпуну равнодушност према политичким питањима.

Италија и тројни савез. Римски дописник „Франкфуртских новина“ говорећи о гласовима о понављању тројног савеза, изражава мишљење, да је за такав корак потребно пре свега, да две царевине израде жељу за то, да се савез понови. Али на сваки начин, мисли дописник, ствар

гао да забележим и „лавље печење са мадера сосом“.

Моја вереница — били смо се и верили већ — сва блажена, допао јој се лав, месо изврсно, те је више парчади појела од печења. Док је још јела, у један мах сети се, како би то лепо било, да чује из уста баш самога Ибрахима, како је уловио лава.

Одмах доведем слављеника. Овај дође у простим сукненим чакширама, на њему је вунена хаљина а преко ове бурнус. Ја га ословим:

„Ходи друже! Хајде приповеди милостивој госпођи твоја јуначка дела, она се родила у земљи, где се јунаштво јако поштује“.

Ибрахим седне на асуру близу нашег стола, па почне да приповеда, а ја ћу да тумачим.

„Да, — почне Ибрахим источњачким натосом да прича — из Батне сам се кренуо за јутра рано, а испратио ме је благослов свију становника; преклињали су ме именом пророковим, да донесем матер онога Кабила; брзо сам прокрстарио неки пуст крај, јурио сам по усијаној земљи и најпосле допрем до римскога моста, што води преко провалије. Пред-а мном пукла пустиња у недоглед, овде онде плаве оазе окићене палмама, скрлетне им врхове љуљушка тихи ветрић, од онуд из даљине злаћано сунце све сипа ватрене своје зраке по непрегледном видокругу...

— На ствар, на ствар Ибрахиме, — ређиће му кнегиња једући — како само уме лепо да говори.

— Кад сам прешао мост, — продужи Арапин — брзо сам нашао траг у песку, па се упутим за њим све до неке грдне стене. Онде ми је био душман. Ја одмах удри у грдњу: „Напред — викнем ја — ако ниси кукавица, остави матер кабилску, нађи ћеш је после, него сад изиђи, да се огледаш са пророковим сином!“ То сам му непрестано довикивао, докле год се није одлучио да изиђе. Ја ускочим у рупу — као што сам вам већ приповао — и убијем лава на место зрном, које га је згодило баш међу очи.

— А мати онога Кабила? — запита га кнегиња. — Шта је с њом било?

— Ах, — одговори Ибрахим — касно сам стигао; лав је баш појео за доручак.“

Само што је кнегиња чула те речи, а по лицу јој се осу бледило; видела јој се одвратност у цртама.

„Па — промуца она — па... то сам... и ја сама.... вечерас јела.... од меса те жене...!“

И још то вече отиде кнегиња из Батне, беше занемила од страха; отишла је и без опроштаја.

„Дакле — заврши капетан Сорели и прогута свој апсинт — ето ти, сад си чуо узрок, за што нисам могао ништа да допринесем савезу са Русијом. Остао сам момак, и ја сносим тај тешки терет мирно, колико год могу.“

Превео Ја.

се мора развијати друкчије но што се пређе мислило. Ди-Рудини није слеп, те да не види и увери се, да ће тројни савез да се понови на основици мање штетнијој за Италију. На то одговара римски „Дирито“, да је боље оканути се сваког понављања савеза, но да се понавља мање или више штетно по Италију. Уверава дописника, да је тешко наћи формулу, која би била у стању, да задовољи све легитимне интересе Италије и да у исто време задовољи савезника, као што је Немачка и Аустро-Угарска. Ни једна ни друга неће претпоставити легитимне и националне интересе преко јулијских Алпа Италије, јер и једна и друга тежи да јадранско море постане немачко море. Ако не одустану од ових идеја, царевинске савезнице неће никад погодити италијанску формулу.

ДОПИСИ.

Парага. (Стање у нашој политичној и црквеној општини). Више пута је било у овом цењеном листу говора о том, какво стање влада у нашој политичној општини, којој је на чему стојао познати бележник Светозар Грујић.

Док тај човек није дошао у наше село, беше оно мирно. Не знађасмо за партаје нити и за какве размирице, али чим он дође почеше се код нас стварати упливом његовим заћевице и размирице међу до селе мирним сељанима. Место да је гледао да доведе у ред нашу политичну општину, он ју је својим радом и газдовањем довео до ивице пропасти. И мада је имао моћних пријатеља и мада је био свагда један од најбољих кортеша владиних у свакој прилици, не треба зар више да кажем, шта је све радио да у нашем месту не буду изабрани за пароха врсни нам данашњи свештеник наш г. А. Т. а за учитеља данашњи наш млади и ваљани учитељ. Употребљавао је сва могућа и немогућа средства, да осујети избор те двојице, и кад је видео да му сав напор и сва мука не помаже, латио се крајњег средства — денунцијације. Али свест народна беше будна и она одржа победу над сплеткаријама бележниковим.

Напоменух ово све само зато, да цењени читаоци „Заставе“ добију јасна појма о нашем бившем бележнику. А сад ћу да пређем на главну ствар. Светозар Грујић некадашњи бележник је суспендован одлуком управног одбора бачке жупаније. Против њега је покренута дисциплинарна истрага, а како дознајем, биће против њега покренута и криминална истрага, о том је најкомпетентнији сведок данашњи благајник у политичној општини нашој Стеван Апић, који уме да прича о том, како је Светозару Грујићу уручио 300 фор. из општинске благајне, да их пошаље у жупанијску благајну, но нити је тај новац послат, нити је поменути благајник добио какву рецеписа или признанице о послатом новцу. Нашло би се у нашем селу људи, који умеју да приповедају, да је наш бивши бележник умео од њих примити новац за такозвани „бемесунг“ (биљеговну пристојбу), али нити је тај новац гдегод увео, нити је икакве признанице тим људима дао, те је тако дошло до тога, да су ти људи поново морали платити једном већ плаћени новац.

Те и томе сличне појаве само су најмања сенка свих оних неуредности, које почини С. Г. за свог бележниковања у нашем месту. Све је то дало повода, да се исти бележник свргне са свог звања и да се против њега поведе истрага која ће свакако изнети на видик многе појединости, које никако неће лепо карактерисати бившег нашег бележника.

Како дознајем у нашем месту биће скоро избор бележника и ми се надамо, да ће наш сремски начелник, имати у виду, да је наше место чисто српско, те ће кандидовати Србе за то место, који ће умети и хтети порадити на том, да се наша политичка општина поврати у своје редовно стање. Шта ће бити, то ће можда скора будућност показати.

У колико у нашој пол. општини влада за сад неко напредно стање, у толико се већма радујем, што вам могу јавити да у нашој црквеној општини влада слога и споразум и да се у сваком погледу опажа напредовање и бољитак.

У недељу 5. маја имађасмо избор председника, подпредседника и једног скупштинара услед тога, што је стари председник Петар Попов, верна присталица Грујићева поднео оставку. По предлог важног нашег свештеника г. Ал. Тошића би за председника једногласно изабран честити ратар Јован Спасојев, а за подпредседника и опет ваљан ратар Мита Аничин. После овога је требао бити избор једног скупштинара и за то место би изабран са 28 гласова ратар Ђ. Петровић против досадашњег председника П. Попова, који доби тек 3 гласа. Овим избором је и последњи траг владавине Грујићеве и у нашој црквеној општини уништен.

Исте те седнице, решено је да се на св. цркви подигне нов кров и да се купи један фртаљ земље, јер у општинској благајни има преко 3.000 ф. готова новца (док међутим у политичкој општини има око 10.000 ф. дуга). Овом куповином имаће црквена општина преко 80 ланаца земље. Лепа намера руководила је скупштину, кад је решила да купи поменуту земљу, да не би земља у нашем хатару прешла у туђинске руке, купила је општина, те ће земља опет остати у српским рукама. Камо нам лепе среће, кад би се и друге црквене општине угледале на нашу малену општину, многа и многа општина се не би морала тужити на размирицу и раздор, који у њој владају нити на своје худо материјално стање. Кад се хоће све се може, јер слога ствара многе ствари, а неслога све обара.

Радикал.

Народна привреда.

Реч-две о оснивању новчаних завода.

Перлез 8. маја.

Три и по године је протекло, од како је заузимањем овомесне интелигенције основан овде новчани завод. Не можемо ћутке прећи, а да не изречемо свако признање управном одбору, који није жалио ни труда ни времена, вршећи пуне 3 године савесно и бесплатно сваку дужност, која му је у део падала. Шта више: одборски су чланови стали, као јемци својим покретним и непокретним имањем код страних новчаних завода, и тиме набавили себи довољног и по могућетву јефтиног кредита. Те тако је наша ваљевина још у првој години отпочела живи рад не само у месту, но и у целом срезу. Овомесним заводом је омогућено свакоме на бржи и јефтинији начин себи новаца набавити, нарочито нашем ратарском сталежу, који је сам себи остављен.

Код наших месних и околних ратара се већ укоренило било продавање ране у напред. Боље рећи, наш је ратар био приморан у нужди да се на тај начин испомогне, ма да је уверен био, да је то по њега врло штетно. Но, хвала Богу, и то је до некле отклоњено. По чувењу од овомесних трговаца, одмах у првој години опазило се, да је много мање ране у напред продато но до тада. А колико је наш ратар продајом ране у напред украћен, то држим, да је нама свима добро познато.

Добро и умесно би било, када би сва наша већа, а и више мањих места удружено оснивали новчане заводе. Јер то би био један јединити начин у овим приликама, којим би се омогућило отклонити продају ране у напред.

У првом реду свраћамо пажњу наших сеоских трговаца, који су више — мање главни фактори на селу, да се својски заузму око оснивања новчаних завода, јер то би узајмне користи донело: познато је, кад је ратару добро, има се и трговац и занатлија бољем надати.

Рудолфсгнад, Лазарфелд, Дебељача, и сва остала немачка места имају своје новчане задруге. А како стојимо ми Срби са нашим општинама? Н. п. Црепаја, Бавариште, Долово, Томашевац и т. д, где је искључиво само српски живаљ, од преке потребе је новчани завод, а нико се до сада не нађе, који би својим заузимањем омогућио, да се и тамо новчани заводи оснују.

Још већма замерамо в. бечкеречанима. В. Бечкерек је главно место у торонталској жупанији, опкољено огромном српском околином. А по себи само броји две петине становника Србаља, па нема српске штедионице. Међутим друге народности имају четир новчана завода и сви лепо напредују. Не мора се одма почети у велико. Није ни један завод одма у почетку постао велик. Узмимо за пример наш новчани завод, на каквом је темељу основан и каквом лакоћем. У првом маху је уписано 2400 удела са недељном уплатом од 10 новч., те је тим дато и најсиромашнијим прилика, да ступе у чланство. Од тих 2400 удела брисано је ради неуредног уплаћивања од прилике 6—7 стотина, тим је преостало 1700 удела по 10 н уплате недељно, па је ипак нарастао капитал за ово $3\frac{1}{2}$ године укупно са чистом добити преко четрдесет и три хиљаде форината.

Из овога се види да се све може. Само мало више воље, мушке истрајности и рада, а покрај тога и штедње, а наиме „савесног“ газдовања, па нам је материјална будућност осигурана. Даклем на Бечкеречанима је да лепим примером пођу у напред.

К—ча.

Вести из места и са стране.

Свршетак школске године. На будимпештанском универзитету завршиће се ове школске године предавања 28. маја п. н. Основни испити и ригорозуми трајаће до 15. јуна п. н. и тада ће наступити велики годишњи одмор. Сенат универзитетски закључио је, да и ове године као и до селе изда годишњи извештај (алманах), у ком ће бити побележени сви важнији догађаји, који се у току ове шк. год догодили. У алманаху том ће бити обележено стање универзитета у сваком погледу. Кад нам дође тај извештај до руке, ми ћемо се на њега згодном приликом осврнути.

Православље у Америци. Петроградски „Свјет“ доноси појединости о почетку покрета у Америци, за који покрет вели, да ће обрадовати вас православни свет. Тридесет хиљада американских старокатолика изјавили су рускоме владици жељу, да хоће да приме православље. У исто време почело је пријањати уз православну цркву и руско унијатство, који су се доселили из Галиције и образовали у Америци по неку насеобину. Први од свију приопуо је уз православну цркву отац Товт, настојатељ грчко-унијатског прибежишта у Минсаполису. „Свјет“ каже, да је Товт родом из Угарске и да је веома способан и образован човек. Пре неког времена он је послао неколико својих приврженика, да купе прилоге за цркву. Скупљачи су дошли били у Сан-Франциско и јавили се православноме владици, који се веома зачудио, кад је чуо, да у Америци живе руске унијате. Он је дао за њихову цркву златан крст и јеванђеље, а Товту је послао молитвеник у златном повезу и изразио је жељу да посети Минсаполис, у чијој се околини налазе тридесет хиљада старокатолика, који пристају уз православну цркву. Кад се о томе дознало, онда су и све унијате угледале се на њих и постали православни.

Женске — лечници у Босни и Херцеговини. Министар Калај, као управитељ Босне и Херцеговине хоће сада да заведе женске лечнике у тим земљама због тога, што у Мухамеданаца мушки ни као лечници немају приступа код женских. Већ је расписан и стечај на једно место, и то за окружног женског лечника са седиштем у Сарајеву и годишњом платом од 1400 фор.

Записници Михаила Чајковског. Има већ неколико свезака „Кијевске Старине“, у којима излазе записници пок. Михаила Чајковског (Садик-паше). Ти су записници набацани онако на дохват, како је кад за шта био расположен. Он је већином писао о својој отаџбини, о Пољској и о стању у њој пре но што је он морао напустити и прећи у Турке. Али међу тим записницима има и ствари веома значајних по словенско уједињење. Чајковски прича о месту Бердичеву, до тридесете године, и вели да су се ту „братимили“ Пољаци с Русима, да је била узајамна искреност, без икаквих задњих мисли, тежња, намера и комбинација. Политички разговори водили су се на словенском језику и о Словенству. Велика помоћ у томе била је та, што се стално бавила у Бедричеву каваљеријска дивизија, а официри њени били су људи веома доброг понашања, ваљаног васпитања и погодни по својој доброти пољскоме становништву. Пољска је омладина ступала у руске пукове, братила се с руском омладином и смело се може рећи да можда у целој Пољској нико није имао о Словенству такве појмове као бедричевско становништво. Пољаци видели су Александра Карађорђевића, касније кнеза тога мудрог словенског народа, а заједно са њим Јанковића, Ненадовића и друге Србе који су били у то време ван своје отаџбине; видели су такође Бугаре Априљева и Палаузва и Црногорце. С њима су се упознали и за тим ишли су у ловачке екскурсије у Нову Србију где су се бавили ти бегунци

Међународни језик. Пошто „волапик“ није могао постићи онај успех, који је очекиван, састављен је други у Варшави звани „експераню“ и прави велики успех у трговачком свету у Енглеској, Сједињеним државама и у Немачкој, јер је врло практичан и лак. У Упсали је образован пре кратког времена ђачки круг под називом Akademia Club Esperanno, који је ставио себи за задаћу да шири тај језик.

Американци хоће да саде Чивуте у Палестину. Почетком марта ове године пријавили се код северно-американског министра иностраних дела депутација грађана од утицаја и преставника разних група друштвених, која је молила, да американска влада предузме иницијативу, да сазове међународну конференцију за иселење Јевреја у Палестину. Тим кораком хтео се учинити крај јеврејској емиграцији у сједињене северно-американске државе Депутација је обећала, да ће сабрати потребни капитал, да би се исплатом извесног дела турског државног дуга добио од турске потребан простор земљишта у Палестини. Њу-Јоршки дописник „Шлеских Новина“ пише, да је досадање покушавање северо-американаца постигло само то, да су купљена земљишта допала шака разним шпекулантима (сигурно Чивутима). Из података добијених од аустро-угарског консула у Јерусалиму види се, да су спахије закупиле сва земљишта, која су погодна за земљорадничке колоније. За прва три месеца ове године земљишта у околини Јафе и Јерусалима поскупела су са 20 до 30 процената. Аустро-Угарски консул скептички се изражава о томе, да ће се јеврејски насељеници занимати земљорадњом у већем размеру. Консул примећава у једном свом извештају, да немачке колонисте у Сарону још не могу да се навикну на климат, а и оне мале јеврејске земљорадничке колоније не дају никаквих стварних и осетљивих резултата.

Дете — зликовац. У Берлину је ухапшен дечко од 7—8 год. Он је дошао био у апотеку с цедуљицом: „Дајте овом дечку мишомора за његову болесну матер.“ Апотекар му није хтео дати Кроз неколико мунута дошао је и други дечко са исто таким захтевом. Апотекар их је обојицу предао полицији. При испитивању једног од њих дознало се, да је хтео да отрује матер, коју је мрзио зато, што га је тукла због честих крађа. Мати је изјавила да она одавна стреми од тог маленог чудовишта, који је неколико пута покушавао да је отрује. Власт је већ учинила своје, са тим малим зликовцем.

Трговина.

Нови Сад, 11. маја. Време се једнако мути. Синоћ се лепи облаци били навукли над Новим Садом и почела је киша падати, но слаба и не за дуго. Међу тим у околини је било више кише.

На овдашњој житној пијаци све је по старом. Довоз хране слаб, а и не тражи се бог зна колико хране. Цене су свем зрневљу остале непромењене. Пшеница се продавала по 9 фор. 60 нов., кукуруз 6 ф., јечам 6 фор. 20 нов., зоб 6 фор. 20 нов, наполица 7 фор. 80 нов. Све од сто килограма.

Са осталих пијаца:
Теоци 8—18 ф. од ком.
Јагањци 5—12 ф. по пару.
Свињи дебели 38—40 ф.
Свињи млади 36—38 фор.
Маст 50 ф.
Сланина 50 фор.
Све од сто килограма.

*

Будимпешта, 10. маја. Пшеница се умерено нудила, воља за куповањем знатно боља, тенденција чврста. Прометнуло се неких 20.000 мет. центи са 5—10 нов. скупље него јуче. Раж је остала по старој цени, јечам је пао, кукуруз са 5 нов. скупљи, зоб 10—15 нов. слабија.

Продавало се:

Пшеница и то: потиска 10 фор. 40—60 новч., пештанска 10 ф. 35—40 нов., бачка 10 ф 30—40 нов., банатска 10 ф. 10 нов. Све на три месеца.

Зоб 6 фор. 72—80 нов. за готово.

Термини:
Пшеница за мај-јули 10 фор. 10—15 нов.
Пшеница за јесен 9 фор. 75—77 нов.
Кукуруз за мај-јули 6 фор. 55—56 нов.
Кукуруз за јули-август 6 фор. 69—70 нов.
Зоб за јесен 6 фор 20—25 нов.
Репица за август-септембар 16 ф. 70—80 нов

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи од 11. маја.

Дукати — — — — — — — —	5·53
Наполеондори — — — — — —	9·33
Немачка марка — — — — — —	57.75
Лондон — — — — — — — —	118.25

Најновије вести.

— Из Прага јављају, да су онамо јуче стигли пет француских ђака, као изасланици француске ђачке омладине на чешку изложбу. Дочек је био сјајан. Света је хиљадама изишло на железничку станицу, те кад се француски ђаци појавише, зачу се громогласно „живела Француска!“ У поздраву и отпоздраву нарочито се истакло, да Чеси и Французи имају заједничког непријатеља, а то је германизам. Против њега морају обоје да војују.

— Из Софије јављају, да по многим селима народ неће да плаћа порезу. На неким местима било је и побуне, те су порезници и жандари морали да побегну испред огорченог народа. Умешала се и војска, али је народ и на њу из кућа и дворишта пуцао. Пуцала је затим и војска, те је пало и мртвих.

— Из Београда јављају, да је јуче била министарска седница, у којој је министар финанција Вујић реферисао о свом путовању у Беч, Берлин и Петроград.

— Из Берлина јављају, да је немачки цар позвао руског цара у госте, те да је удешено, да руски цар око половине месеца новембра дође у Берлин.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 11. маја у вече).

Лене. На прузи између Оснабрика и Лена сударио се путнички воз са засебним возом, који је из Кирхленгерна долазио, а у ком је био Кареов циркус. Влаковођа, ложач и контролор, затим жена и ћерка Кареова погинули су; осим тога још неких 20 особа рањено је које теже које лакше.

Беч. Власт је разрешила друштво штампара и слагача.

✝

Тужним срцем јављам свима сродницима, пријатељима и познаницима, да ми је моја премила и никад не прежаљена мати,

ПЕРСА ПЕТРОВИЋ

у петак, 10. о. м. у својој 43. години, после кратког боловања преминула.

Тело премиле ми матере опојано је у суботу 11. о. м. после подне у пола 5 сати, а за тим сахрањено у успенском гробљу.

У Новом Саду, 11. маја 1891.

Ожалошћени јединац
Сава Петровић,
трговац.

ОГЛАСИ.

Ganzseidene bedruckte Foulards fl. 1.20 bis fl. 4.65 p. Met. (ca. 450 versch. Dessins). — vers. roben- und stückweise porto- und zollfrei in's Haus das Seidenfabrik-Depot **G. Henneberg** (K. u. K. Hoflief.), **Zürich.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr Porto.

НАТЕЧАЈ.

Код потписаног градског магистрата упражњено је место градског вијећника (сенатора).

Услед закључка градског заступства од 16. маја т. г. број 68. расписује се натјечај за то мјесто.

Са истим скопчана је годишња плата од 900 ф. авр. и 200 ф. станарине са правом на мировину.

Од компетента за ово мјесто захтева се да су свршили правне науке на којем год универзитету аустро-угарске монархије и да су положили или прописане државне или строге испите, односно да у својству градског вијећника (сенатора) данас уредује.

Молбе обложене са сведочбом о моралном и политичном владању имају се на подписани градски магистрат најдаље до конца јулија т. г. послати.

Градско поглаварство.

У Митровици 20 маја 1891.

Градски начелник,
Милекић.

1—3

Шпецерајска и мешовита трговина

ВЕЛИМИРА РАДАКА

У МИТРОВИЦИ

потребује једног шегрта који може одма у радњу ступити. 1—3

АСФАЛТСКО ПОДУЗЕЋЕ

АЛЕКСАНДРА ПОПОВИЋА

У НОВОМ САДУ

ЋУРЧИНСКА УЛИЦА „КОД ДВА БЕЛА ГОЛУБА“.

Подузима са гаранцијом асфалтовање влажних зидова, станова, кухиња, магаза, подрумова, захода и у опште влажних стаја тако, да су предмети, превучени мојом сувом превлаком, трајно од влаге обезбеђени.

Посао обављам како у месту тако и на страни, по врло умереној цени.

Моји досадашњи радови са асфалтом јесу на углед на зградама доле означене господе, која су потпуно задовољна са истим, па име: г.г. Паје пл. Михајловића, Јов. Дере, Л. Дунђерског, Ђ. Кондороша, А. Пајевића, Др. Л. Станојевића и ц. и кр. женијске дирекције у Петроварадину 12—20

КОНСТАНТИН СТОЈАНОВИЋ

ГРАЂЕВИНСКИ БРАВАР У НОВОМ САДУ

препоручује своје

СВАКОВРСНА ЛИМЕНА

И ОД КАЉЕВА

ШПАРХЕРДЕ

по којима се до 35 процената горећег материјала уштедити може.

ОД КОВАНОГ ГВОЖЂА ОГРАДЕ

ЗА ПОРТЕ И ГРОБНИЦЕ

по врло умереној цени од **7 форинти** на више по метеру: готових се добити може у мене, а кудкамо су боље него оне ограде од **ливеног гвожђа**. За солидну послугу је јамство моје многогодишње деловање на овоме послу у овом месту и широкој околини овој.

Примам сваковрсне **старе метале** као: **бакар, месинг и гвожђе** у **промену.** 12—12

Требам једног шегрта или практиканта.

ГЛИГОРИ С. МИЈИЋ

ИЗ МИТРОВИЦЕ

ПРЕПОРУЧУЈЕ СВОЈА ИЗВРСНА

СРЕМСКА ПИШТИНСКА ВИНА

И РАКИЈУ

ПРАВУ КОМОВИЦУ

ПО УМЕРЕНОЈ ЦЕНИ. 2—3

На захтевање шаље пробу.

СРПСКА ЧИТАОНИЦА

У ИРИГУ

тражи гостионичара. Срби који би вољни били, да се овога посла приме, нека своје пријаве најдуже до 10. јуна по ст. кал. писмено или усмено поднесу Мити Рогулићу, председнику читаоничком.

1—3 **ОДБОР.**

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

ЈОВАНА СЕКУЛИЋА

У МИТРОВИЦИ

потребује спомоћника. Који одма ступити могу, имају првенство. 2—3

ЈОДНО КУПАТИЛО

ЛИПИК

У СЛАВОНИЈИ

ЈУЖНА ЖЕЛЕЗНИЦА! ЖЕЛЕЗН. СТАНИЦА ПАКРАЦ-ЛИПИК. УГАРСКА ДРЖ. ЖЕЛЕЗНИЦА: ЖЕЛЕЗН. СТАНИЦА ОКУЧАНЕ.

Једини врућ јодни термални извор на континенту, констатована топлота 64° Целзијевих, извори за купање и пиће првог реда.

СЕЗОНА КУПАЊА ТРАЈЕ ОД АПРИЉА ДО ОКТОБРА.

Чисти непокварени јодни топли извор у Липику препоручују се успешно код катарних болести, „шлајма,“ јабучице, севотине, реуматизма, последица отворених рана, изцедака, **широфулозних и сифилистичних** болести, кроничног катара желудца, дебелог црева и мокраћне бешике.

Као купни лекар фунгира **др. Тома Маршалко.**

Јодно купатило Липик у Славонији лежи у дивном брдовитом пределу, има **леп велики хотел**, поред безброј осталих станова, санаторије, велики диван парк, новоустројене просторије за купање са базенима и кадама од порцелана, музику и пружа остале забаве.

Карте за тамо и натраг са 33% попуста даје ц. и кр. повл. јужна железница, угарска државна железница по зонен-тарифи. Проспект и обавештаји код

Управе купатила Липика у Славонији.

ПРОДАЈА ВОДЕ ЈОДНОГ КУПАТИЛА У ЛИПИКУ траје без престанка, и то, са фришким пуњењем; добити се може код **Л. Едешкутија** ц. краљ. и краљ. срп. дворског набављача минералних вода у Пешти и у свима трговинама спецераја и минералних вода Аустро-Угарске. 5—5

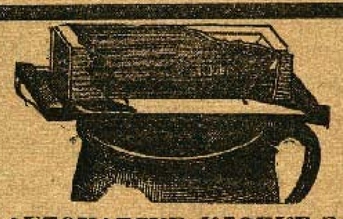

АУТОМАТСКЕ КЛОПКЕ ЗА

ПАЦОВЕ

КУЋЕВНЕ И ПОЉСКЕ МИШЕВЕ

хватају по читаве недеље без надзирања, радикално истребљивање гарантује се. Цена 1 клопци за пацове 2 фор., — за мишеве 1 фор. 20 нов. Шаље за готово или по поштанском подузећу **КЛОС (Kloss)** трговина са патентираним новостима у **БРИНУ**. Илустровани проспекти ових клопака и других новости бадава и наплаћеном поштарином. 12—20

ЗЛАТНА МЕДАЉА СВЕТСКЕ ИЗЛОЖБЕ У ПАРИЗУ 1889.

17

ПОМОДНА ТРГОВИНА

АЛЕКС. БЕЛОВИТИЋА

у Броду на Сави

потребује старијег искусног и вештог помоћника. 2—3

КУЋА број 1515.

у Новом Саду у сокаку код војене касарне продаје се из слободне руке за готов новац. Ближи услови могу се дознати код госп.

Антонија Георгијевића
гвожђара.

2—2

БРЗА И СИГУРНА ПОМОЋ ПРОТИВ БОЛЕСТИ У СТОМАКУ ЊЕНИХ ПОСЛЕДИЦА.

Најбоље и најзгодније средство је за очување здравља, чишћења и одржавања свакога у чистоти па дакле и крви, и за потпомагање доброг сваривања свуда већ познати и омиљени

ЖИВОТНИ БАЛЗАМ Дра РОЗЕ.

Овај од **најбољих и најлековитијих биља** најбрижљивије зготовљени балзам, употребљује се с потпуним успехом у свима **тешкоћама при сваривању, грчевима у стомаку, недостатку апетита, накиселом подригивању, навали крви, шуљевима** и т. д. Услед тог својег изврсног дејства постао је овај балзам сигуран и опробан **народно-домаћи лек. Велика боца стоји 1 фор., мала 50 новч. — Хиљадама похвалних писама стоје на углед.**

ОПОМЕНА! Да би фалвификатима стао на пут, чиним свакога пажљивим, да је свака боца од мене самог по оригиналном пропису зготовљеног животног балзама дра Розе увијена у плаветан картон на коме се по страни налази у немачком, чешком, мађарском и француском језику натпис: **Животни балзам дра Розе из љекарнице „код Црног Орла“ Б. Фрагнера Праг 205.** — III. на челу боце налази се овде на страни уметнута, у смислу закона депонована марка за обрану.

Zaštitna marka

Прави животни балзам дра Розе може се добити само у главном стоваришту произвођача

Б. ФРАГНЕРА

апотека „код Црног Орла“ у Прагу, 205—III.; у Панчеву код гг. Франца Бауера и Фр. Радде, апотекара.

У све веће апотеке у аустро-угарској монархији имају овог животног балсама на стоваришту.

Код истога може се добити:

„ПРАШКА УНИВЕРЗАЛНА ДОМАЋА МАСТ“

хиљадама захвалних писама признато сигурно средство против свију запаљења, рана и отока. Ова се са сигурним успехом употребљује при запаљењу, застоју млека, при отврдлости женски груди, одбијању детета од сисе; при апцесима, отоцима од крви, при загнојењу и карбунклама; при отоцима око ноката, тако званог прча на прстима на руци или нови; при отврдлостима, надувености, оточеном врату (дрвене); при тако званој месној израсли, дивљој кости и т. д. — Сва запаљења, отоци отврдлости, надувености, могу се за најкраће време извлачити а где је већ до загнојења дошло, може се оток за најкраћи рок без бола извидати.

У дозама по 25 и 35 новчића.

ОСИГУРАНА ЗНАМКА SCHUTZ MARKE

ОПОМЕНА! Пошто многи ову прашку универзалну домаћу маст фалвифицирају, чиним свакога пажљивим, да се по оригиналном пропису зготовљени само код мене може добити. — Она је права само онда, ако су жуте металне дове, у којима се маст налази у црвене напутке за употребу (у 9 језика) и у плаветне картоне увијене; на картонима се налази овде на страни уметнута марка за обрану.

БАЛЗАМ ЗА УШИ, најбоље и многим покушајима на сигурно средство за лечење наглувости и за повратак са свим изгубљеног слуха. **Флашица 1 фор.** 24—26

Један једини покушај увериће сваког, да је

ЗАХЕРЛИН

ЗАИСТА НАЈБОЉЕ СРЕДСТВО ПРОТИВ ИНСЕКАТА,

пошто — као ни једно друго средство — невероватно јако и брзо „свакојаком“ гаду и последњи траг затре.

Најбоље се употребљује прашењем из захлрлинове боце за штедњу.

Захерлин не смемо никако променити са обичним прашком против инсеката, јер је захерлин самосвојан прашак кога никад и нигде није било и нема, осим у

запечаћеним боцама са именом Ј. ЗАХЕРЛ.

Ко иште дакле захерлина, па добије прашка у завијеној артији или кутијама, зацело је увек преварен. Прави се добија:

У Н. Саду код г. Браће Вагнера.
М. Коде.
П. Георгијевића (апотека)
Ђ. Стефановића.
Д. Арновљевића.
П. Романовића.
Пеје Попадића.
Алек. Крона.
Јов. Ф. Кестића.
Јос. Гајгера.
У Ср. Карловцима: Фр. Хомолке.
У Ср. Карловцима: Л. Пекле.
У Н. Паланци: Марка Марцикића.
У Сентомашу: гђе Катице Дима-Манојловић.
У Турији: Л. Гутвајна.

3—6

1891. ЗЛАТНИ ПРАГ.

ОПШТА ЗЕМАЉСКА ИЗЛОЖБА

приликом прославе прве индустријске изложбе год. 1891. у Златном Прагу

под заштитом

Њег. цар. и кр. Величанства цара Фрање Јосифа I.

ОД 3. (15.) МАЈА ДО ОКТОБРА 1891.

Знаност, уметност, индустрија, земљорадња, свечаности, привремене изложбе, чаробни извори, састанци, лутрије и т. д. 9—10

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.